

ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ПРОЕКТУВАННЯ КОМУНІКАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА

І.З. ЛЕЦЮК

Україна, м. Запоріжжя, Запорізький педагогічний коледж

Школа сьогодні зустрічає молоду людину, щоб запалити в ній інтерес до пізнання світу, самого себе, формувати моральні принципи, виховувати майбутнього свідомого патріота. І, звісно, це не весь потенціал системи шкільної освіти. На сучасному етапі накопичення знань та розвитку інформаційних технологій виділяється особлива функція – готувати учнів, які б вільно орієнтувалися в інформаційному просторі, мали власний стиль мислення, систему цінностей, цілей тощо.

У розділі "Мета, пріоритети і принципи розвитку освіти" Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті сформульовано головну мету української системи освіти, яка покликана забезпечити "створення та впровадження інформаційних технологій навчання" [1].

Разом з вимогами суспільства до підготовки підростаючого покоління постає питання готовності вчителя до роботи в умовах інтенсивного розвитку інформаційно-комунікаційних, педагогічних технологій, впровадження їх в навчально-виховний процес.

Однією з умов успішного навчання учнів є інноваційна діяльність вчителя. Її необхідність зумовлена постійним розвитком науки, а також бажанням користати з її надбань і небажанням практикувати віджиті методики. Інноваційна діяльність вчителя характеризується змінами в цілях, змісті освіти, засобах навчання, нових ідеях виховання (Ю. П. Азаров, Д. Байярд, Б. Спок), способах і прийомах навчання (В. Ф. Шаталов), розвитку (В. В. Давидов, Л. В. Занков), вихованні молодших школярів (Ш. О. Амонашвілі), проектуванні та реалізації інформаційно-комунікаційних технологій навчання (О.В. Співаковський, С. Пейперт, Девід Х. Джонассен) та ін.

Динамізм інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) та їх системність в житті підростаючого покоління вимагають від вчителя в цьому аспекті бути на крок попереду.

У спілкуванні з дітьми, на сторінках публікацій спостерігаємо ерудованість дітей в області ІКТ, сервісів глобальної мережі (власні акаунти, наявність електронних скриньок, список посилань на цікаві веб-ресурси). Це говорить про те, що аудиторія користувачів сервісів всесвітньої мережі розширюється і молодшає. Коли мережні сервіси стають доступнішими, приваблюють своєю новизною та можливостями і мають стихійний вплив на розвиток молодої людини, в даному аспекті зростає роль вчителя початкової школи, що виявляється в готовності орієнтуватися у великих потоках інформації, у знаннях законів функціонування інформаційних систем, методики їх застосування на практиці тощо.

Формування кожної людини як автономної сутності значною мірою залежить від створених умов, від навколишнього середовища. І, звісно, сьогодні зміст середовища дитини наповнюється елементами, пов'язаними з використанням комп'ютерів. На думку М. М. Фіцули середовище, створене зовнішніми явищами, здійснює стихійний вплив на людину та в значній мірі впливає на її розвиток [3].

Мусимо констатувати той факт, що сьогодні час дозвілля дітей, – розваги за ПК, як правило, перевищує гігієнічні норми. Батьки часто не розуміють існуючої небезпеки, а вчителі недостатньо активні в проведенні профілактики комп'ютероманії.

Сучасна школа повинна забезпечити входження дитини в нове для неї середовище разом з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що покликані стати освітніми.

На думку В. В. Єфименко, використання ІКТ в проектуванні інформаційного середовища вимагає кардинального переосмислення цілей, змісту, форм і методів підготовки учителів на новому сучасному рівні.

Освітній процес з їх використанням набуває нових якостей, нових можливостей, які відкривають перспективи як для учнів, так і для вчителів. Так, наприклад, двостороння індивідуальна взаємодія з ресурсами мережі, можливість доступу до актуальних професійних ресурсів, доступні онлайн-сервіси з потужним інструментарієм дають змогу організувати

інформаційно-комунікаційне середовище, що сприятиме розвитку творчих та когнітивних здібностей учнів в умовах нерегламентованого навчання, розвиватиме швидкість думки, гнучкість мислення, його оригінальність і точність (навички дивергентного мислення), що дасть змогу неоднозначно дивитися на речі, одночасно висувати різні правильні ідеї, приймати рішення.

До проблеми організації комунікаційного середовища необхідно підходити з позиції системності, цілеспрямованості, повноти, зворотного зв'язку, вичерпності. Ефективність такого середовища залежатиме в першу чергу від сформованості готовності учителя до його конструювання, уміння вирішувати професійно значущі завдання особистісно орієнтованого навчання засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Сучасна школа висуває нові вимоги до професійних якостей і рівня підготовки вчителів початкових класів. Невідповідність між низьким рівнем підготовки вчителя молодших класів у галузі використання комп'ютерних технологій у навчальному процесі і високою потребою в цих знаннях, уміннях та компетенціях з боку школи можна вирішити лише цілеспрямованим формуванням необхідних компетентностей під час навчання у вищому навчальному закладі.

Соціологічні дослідження показують, що більше двадцяти п'яти відсотків тих видів діяльності, що будуть затребувані в XXI сторіччі, сьогодні ще не існує, а ті, які зараз є, істотно зміняться. Тому людям будуть потрібні абсолютно нові знання і навички [4]. Отже, неодмінно піддаватимуться змінам вимоги до підготовки вчителя, змісту його інформаційної, технологічної компетентності. В контексті створення комунікаційного середовища ці вимоги будуть диктуватися станом розвитку ІК-технологій та педагогічної науки, зокрема, окремих методик навчання.

Питання формування готовності майбутнього вчителя є актуальним на сьогодні і вимагає дослідження. Необхідно з'ясувати складові готовності майбутнього вчителя початкової школи щодо конструювання комунікаційного середовища, сформувати та обґрунтувати критерії визначення рівня сформованості готовності, систему заходів для формування знань та навичок конструювання комунікаційного середовища.

Отже, можемо сказати, що однією з умов підготовки підростаючого покоління до дорослого життя, формування навичок XXI сторіччя є підготовка майбутнього вчителя початкової школи до цілеспрямованого створення комунікаційного освітнього середовища, адекватного сучасному стану розвитку інформаційних технологій, яке задовольняє інформаційні потреби учасників освітнього процесу в творчій продуктивній діяльності і відповідає завданням інформаційного етапу суспільного розвитку.

Література

1. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // Сільська школа України. – 2001, 22 лип. – С. 1–16.
2. Ефименко В. Н. Педагогические основы разработки проект-программы информационной среды высших учебных заведений. - [Режим доступа]: <http://www.ito.su/2002/IV/IV-0-136.html>.
3. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник. [Видання 2-ге, виправлене, доповнене] / М. М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2005. – 560 с.
4. Морзе Н. В. Як навчати вчителів, щоб комп'ютерні технології перестали бути дивом у навчанні? / Н. В. Морзе // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2010. – № 6(86). – С. 10–14.